

Bohéma 21

Díváme-li se do odborné hudební literatury, setkáme se téměř ve všech případech se stejným hodnocením díla G. Pucciniho. Obvyklá charakteristika — nejvýznačnější představitel italského verismu, jehož podstata je v tom, že se snaží lacinými hudebně dramatickými prostředky zachytit city a výbuchy lidských vášní... atd.

Toto tradiční zařazení díla G. Pucciniho k naturalistickému směru italského verismu není zcela oprávněné. Jeho operní odkaz je podstatně širší a bohatší ve srovnání s dílem P. Mascagniho a R. Leoncavalla. — Puccini sice také odevzdal svou daň naturalismu, zejména v operách »Tosca« a »Dívka ze Zlatého západu«. Můžeme vystopovat i jeho vztahy k literárnímu verismu. Ale hlavní vedoucí linie v rozsáhlém operním díle skladatelově nemůže být tak docela srovnávána s ohraničeným rámcem naturalismu italských veristů. Puccini citlivý psycholog a lyrik, zůstal věren klasickému odkazu italského umění a jeho kořeny pevně tkví v operní tradici XIX. stol. Tuto půdu nikdy neopouští, vzdává se důsledně jakýchkoliv nových výbojů, tím se však intenzivněji soustřeďuje na vytvoření osobitého, vyhraněného slohu, a to se mu podařilo zcela obdivuhodným způsobem. Vytváří vlastní hudební projev silné, bezprostřední působivosti. Již ve výběru libret můžeme pozorovat jeho vlastní osobitou

linii. Základní složkou jeho hudební řeči je melodie, kantiléna, široce rozepjatá, temperamentní italská melodika. Ano, v melodice je nutno hledat toho pravého Pucciniho, protože celé jeho dílo je vystavěno na tomto krásném, typicky italském prvku. I když Puccini někdy sáhl k prvkům cizokrajným, exotickým, dovedl je svým způsobem přetavit a nechal vyrůst opět své vlastní osobité melodie.

Na opeře »Bohéma« vidíme téměř všechny znaky stylu G. Pucciniho. Vyniká zde nesmírná melodičnost, a pak, co hlavní, neobyčejná divadelnost a cit pro dramatickou výstavbu, která pomáhá tomuto dílu k velké životnosti na scéně. Uplatňuje se zde i smysl skladatele pro barvu, odstín — který mistrovsky využívá v orchestru.

Puccini se pustil do kompozice »Bohémy« s velkým zápalem. Námět románu H. Murgera ho velice zaujal, při čtení se vybavily i vzpomínky na vlastní mládí a tak s velkou chutí se pustil do náčrtu scén. Dílo bylo dokončeno roku 1896. Jeho úspěch se ukázal hned na prvních zkouškách. Dirigent i zpěváci byli nadšeni. Premiéra se konala 1. 2. 1896 v Turíně a její úspěch byl velkolepý. Po stránce dramatické to byla opera, která strhovala svým napětím, hudba podtrhovala poézii námětu.

Předmluva Henry Murgera k románu „Vie de Bohéme“

...Děšť ani prach, mráz ani psí dny, nic nevadí těmto veselým dobrodruhům...

Tísň-lí je bída — jsou asketickými poustevníky, zmocní-li se však jejich ruce peněz, rozohní se fantazie nejpustším bláznovstvím. Milují nejkrásnější a nejmladší ženy, pijí nejlepší a nejstarší vína, a jejich okna nejsou nikdy dosti široká, aby jimi stačili vyhazovat peníze. Teprve, když je vydán poslední pětifrank, vracejí se pokorně k paní Náhodě, která se o ně vždy nějak postará.

Jsou podloudníky ve všech oborech umění a bez ustání se honí za divou zvěří, zvanou pětifrank. Bohémové mají svou vlastní řeč, žargon...

Oryvek z románu:

Collin — velký filosof, Marcel — velký malíř, Rudolf — velký básník a Chaunard velký hudebník — jak se vzájemně nazývali, byli denními hosty v kavárně Momus. Říkali jim zde „čtyři mušketýři“, protože byli věčně pohromadě. Přicházeli, hráli, odcházeli vždy společně, velmi často zapomínajíce zaplatit svůj účet...

MÁ BOHÉMA

Šel jsem a rukama mnul kapsy rozedrané
svrchník jen iluzí byl málem, přísambůh.
A šel jsem pod nebem, tvůj, Múzo, věrný druh:
co lásek já však snil, oho, a jakých, pane!

A kalhotami těž už nebyl jsem si jist.
Dál, snivý Paleček, jsem rýmy louskal vchodě.
Pod Velkým vozem byl noc co noc na hospodě.
Hvězdičky na nebi jsem slyšel přist.

Tak jsem jim naslouchal za blahých nocí v září,
sedal jsem po škarpách a chytal horkou tvář
rosu jak vínečko, jež sílí nadmíru;

rýmuje uprostřed těch fantastický-h stínů,
s kolenem opřeným o srdce, na pružinu
zedraných perek jsem brnkal jak na lyru!

A. RIMBAUD

OPERA STÁTNÍHO DIVADLA V OSTRAVĚ, LAUREÁT STÁTNÍ CENY

G. PUCCINI:

Bohéma

Opera o čtyřech dějstvích — Libreto G. Giacosa, L. Illica —
Přeložil V. J. Novotný

Dirigent: Bohumil Gregor —
Pavel Vondruška j. h.
Režie: Ilja Hylas

Scéna: Jiří Dvořák j. h.
Kostýmy: zasl. umělec
Jan Sládek, laureát
státní ceny, j. h.
Sbory nastudoval: J. Šalomoun

Rudolf	Oldřich Lindauer Jiří Zahradníček
Marcel	Čeněk Mlčák Vojtěch Zouhar
Chaunard	Radoslav Svozil Vojtěch Zouhar
Collin	zasl. um. Jiří Herold Karel Průša
Benoit	Miloslav Ježíšek Ladislav Stankovič

Mimi	Marie Burešová Milada Šafránková
Musetta	Radmila Minářová Věra Nováková
Parpignol	František Janda Ladislav Stankovič
Alcindor	Lubomír Procházka Miloslav Ježíšek
Seržant	Jindřich Randa
Celník	Jindřich Jureczek

Inspicient: Karel Raška
Text sleduje: Libuše Bílková
Marie Pečínková

Nově incenováno 7. IV. 1962
Spoluúčinkuje Dětský rozhlasový sbor pod vedením A. Tučapského

PREMIÉRY BOHÉMY NA OSTRAVSKÉ SCÉNĚ

24. 3. 1920: Dirigent: E. Bastl
Režie: K. Kügler

25. 9. 1925: Dirigent: M. Hanák
Režie: K. Kügler

11. 3. 1932: Dirigent: M. Hanák
Režie: K. Kügler
Výtvarník: V. Kristin

29. 4. 1940: Dirigent: J. Vogel
Režie: K. Palouš
Výtvarník: J. Sládek

23. 1. 1949: Dirigent: M. Hanák
Režie: P. Burja
Výtvarník: V. Kristin

23. 8. 1953: Dirigent: M. Hanák
Režie: P. Burja
Výtvarník: V. Kristin

OBSAH OPERY

I. dějství

Ve studené podkrovní mansardě s výhledem na zasněženou Paříž, se snaží zahřát šprýmy a žertováním básník Rudolf a malíř Marcel. S nepořízenou se vrací do nehostinného přibytku filosof Collin, který se marně pokoušel sehnat pár franků. Pomoc přichází v podobě hudebníka Chaunarda, jehož kapsa chrastí opravdovými, vydělanými stříbrňáky. Radostně zve přátele na večeři, rozmarně rozkládá peníze po stole — a také je tam zapomeno.

Nevšimne si toho ani Rudolf, který se ještě zdržel, aby dopsal povídku. Již dopisuje rychle poslední řádky, a do pokoje vchází něžná dívka Mimi s prosbou o půjčení zápalek. Mladí lidé se do sebe zamilují a Mimi radostně přijímá Rudolfovo pozvání, aby se všemi přáteli strávila večer.

Arie Rudolfa: Je studená ta ručka

Arie Mimi: Mně říkají Mimi

Dvojpěv Mimi a Rudolfa: Ty má dívkenko něžná

II. dějství Veselá společnost se prochází »latinskou čtvrtí«. Zasednou ke svému stolu v kavárně Momus a začínají bezstarostně hodovat. Jen malíř Marcel kazí veselou náladu. Do kavárny totiž přišla i jeho milá, půvobná Musetta, v doprovodu bohatého, vyšňořeného staříka. Musetta, toužící po přepychu, dala přednost tomuto směšnému Alcindrovi před chudým malířem. Když zpozoruje přítomnost svého milého, snaží se starého ctitele zbavit. Frovede to nakonec tak, že pošle Alcindora se svým střívkem k ševci a v náručí drahého Marcela se vrací mezi veselou bohémskou společností. Starému záletníkovi nechávají jako pozdrav, účet za bohatou společnou večeři.

Úvod / Vánoční trh před kavárnou Momus

Valčík Musetty: Když sama jdu, samotinká po ulici

III. dějství Netrvalo dlouho idylické soužití Mimi a Rudolfa. Rudolf je žárlivý a týrá dívku neustálým podezříváním. Mimi je velmi těžce nemocna. Rudolf se trápí, vidí, že by potřebovala jiný domov, pohodlnější život, který jí on nemůže poskytnout. Přesto, že Mimi miluje, jednoho dne ji opouští.

Mimi utrápená a zoufalá vyhledá malíře Marcela v hostinci a svěřuje se příteli se svým bolem. Přichází i Rudolf a Mimi, nepozorována, vyslechne rozhovor svého milence s malířem. Dozví se, že ji Rudolf opustil proto, aby si mohla najít bohatého přítele, který by jí penězi zachránil zdraví. Mimi se podrobuje Rudolfovu rozhodnutí a odchází.

Arie Mimi: Blažená kde jsem tvým přísahám naslouchala

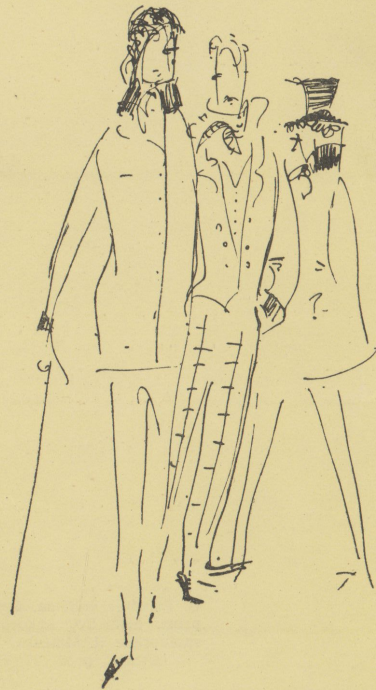
Dvojpěv Mimi a Rudolfa: Ó, sbohem buďte, vy přesladké chvíle

IV. dějství

Musetta i Mimi, toužíc po lepším životě, skutečně žijí z peněz bohatých mužů. Touží však po svých milencích, tak jako oni po nich. Jednoho dne vpadne do mansardy umělců rozechvěná Musetta se zprávou, že těžce nemocná a vysřlená Mimi chce přijít za Rudolfem. Přátelé přivedou nemocnou nahoru a uloží. Všichni shánějí, co by prodali, aby nemocné opatřili léky a lékaře. Musetta ochotně odkládá své šperky. Collin odnáší svůj jediný plášť do zastavárny. Přivádí lékaře — avšak veškeré úsilí přátel již nepomáhá — Mimi umírá.

Arie Collina: Slyš mne, ty starý plášti

Modlitba Musetty: Maria, Panno nejsvětější

G. Puccini: Bohéma. Program vydalo Státní divadlo v Ostravě v redakci
prom. hist. Evy Sýkorové. Grafická úprava B. Ustohalová, typografická
spolupráce R. Mikeska. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., závod
Ostrava, prov. 22, Hollarova 14. — Cena 1.50 Kčs — T 15-21639